

Georg Petel'in *Adam ile Havva* adlı eserinin önden çekilmiş fotoğrafı, 1627, fildişi. Belçika, Anvers'teki Rubens Evi'nden çalındı. (RH.K.015, Anvers Şehri Koleksiyonu, Rubens Evi)

MICHAEL FINKEL

SANAT HIRSIZI

AŞK, SUÇ VE
TEHLİKELİ BİR TAKINTININ
GERÇEK HİKAYESİ

Çeviren: Selçuk Durgut

instagram.com/serbest.kitaplar

x.com/SerbestKitaplar

serbestkitaplar.bsky.social

facebook.com/SerbestKitaplar

pinterest.com/SerbestKitaplar

goodreads.com

Michael Finkel

Sanat Hırsızı

Aşk, Suç ve Tehlikeli Bir Saplantının Gerçek Hikâyesi

The Art Thief:

A True Story of Love, Crime, and a Dangerous Obsession

Çeviren: Selçuk Durgut

Serbest Kitaplar: 47
ISBN 13: 978-625-98070-9-6
1. Baskı: Mayıs 2025

Copyright © 2023, Serbest Kitaplar
Copyright © 2023, Michael Finkel

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla bir
Penguin Random House markası olan Alfred A. Knopf'tan alınmıştır.

Kapak Tasarımı: Gökhan Yücesan
Harita: Kristine Ellingsen
Sayfa Tasarımı: Serbest Kitaplar
Baskı: Tarcan Matbaacılık Yayın San. (Sertifika No: 47663)

MICHAEL FINKEL

Michael Finkel, uluslararası çok-satan olan *The Stranger in the Woods* (Ormandaki Yabancı) ve 2015 yılında sinemaya uyarlanan *True Story: Murder, Memoir, Mea Culpa* (Gerçek Hikaye: Cinayet, Anılar, Mea Culpa) kitaplarının yazarıdır. *National Geographic*, *GQ*, *Rolling Stone*, *Esquire*, *Vanity Fair*, *The Atlantic* ve *The New York Times Magazine* dergileri için yazılar yazmıştır. Ailesiyle birlikte Utah'ın kuzeyinde yaşamaktadır.

SOYGUN HARİTASI

ÇALINAN ESERLER

BELÇİKA

FRANSA

Tavan aralı ev

ALMANYA

İSVİÇRE

AVUSTURYA

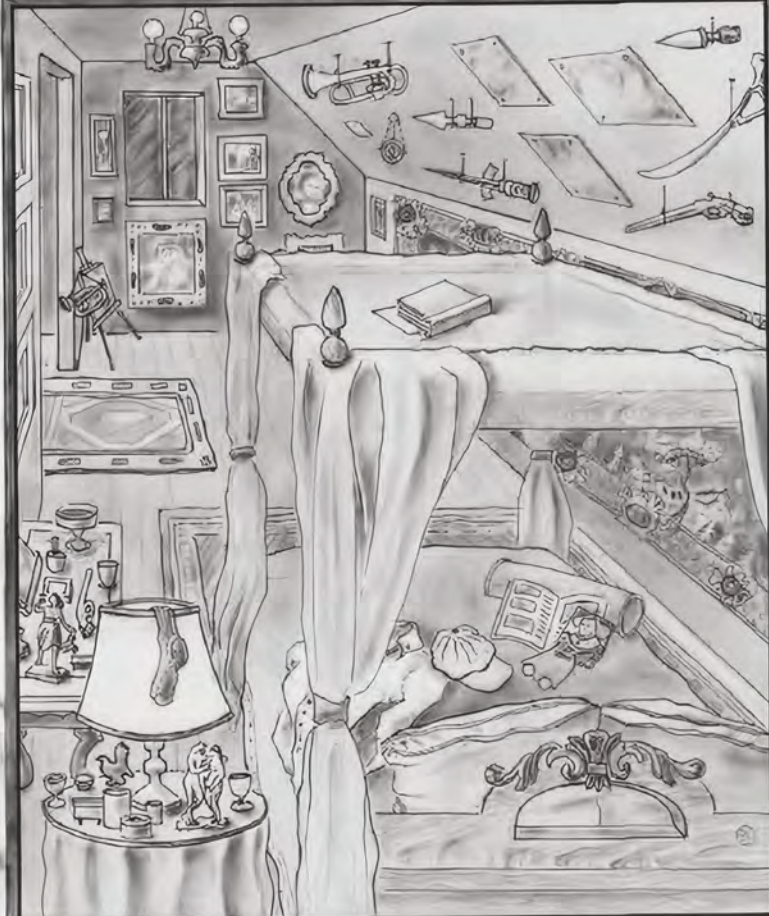
K

TAVAN
ARASI

Salon

Yatak Odası

“Estetik etikten üstündür.”

– *Oscar Wilde*

Müzeye doğru yaklaşırken, Stéphane Breitwieser kız arkadaşı Anne-Catherine Kleinklaus’un elini tuttu. El ele, gişeye şirin bir çift olarak gülümseyerek ilerlediler. Nakit ödeyip iki bilet alıyor ve içeri giriyorlar.

1997 yılının Şubat ayında, Belçika’nın Anvers kentinde kalabalık bir pazar öğle vaktiydi, yani tam hırsızlık saati. Rubens Evi’ni dolduran ziyaretçilerin arasında kaybolmuşlar, heykellere ve yağlıboya tablolara işaret edip yorum yapıyorlardı. Anne-Catherine ikinci el mağazalardan aldığı Chanel ve Dior kıyafetlerle zevk sâhibi bir görünüm sergiliyordu, omzundaysa büyük bir Yves Saint Laurent çanta vardı. Breitwieser’in üzerindeyse şık pantolonunun içine soktuğu düğmeli bir gömlek, onun üstünde de hafif bol bir pardösü vardı; cebinde ise bir İsviçre çakısı gizliydi.

Rubens Evi, 17. Yüzyıl’ın büyük Flaman ressamı Peter Paul Rubens’in eski konutundan müzeye dönüştürülmüş zarif bir yapı. Çift, salon, mutfak ve yemek odasında dolaşırken, Breitwieser yan kapıları aklında tutuyor, güvenlik görevlilerini izliyordu. Zihninde birkaç kaçış rotası netleşiyordu. Peşinde oldukları eser, müzenin arka kısmında, yüksek pencereler ve pirinçten bir avizeyle donatılmış bir zemin kat galerisinde sergileniyordu. Güneşten korunmak için bazı pencereler kapatılmış. Odadaki oymalı ahşap şifonyerin üzerine yerleştirilmiş pleksiglas kutunun içinde bir fildişi heykel: *Adem ile Havva*.

Birkaç hafta önce yalnız başına yaptığı bir keşif gezisi sırasında Breitwieser bu parçayla karşılaşmış ve onun bü-

yüsüne kapılmıştı. Dört yüz yıllık bu oyma eser, fildişine özgü içten gelen bir parlaltı yayıyordu. Bu parlaltı, ona göre büyüleyici bir zarafettediydi. O günden sonra heykel aklından çıkmamış, düşlerinde bile onu görür olmuştu. İşte bu yüzden Anne-Catherine'le birlikte Rubens Evi'ne bir kez daha dönmüştü.

Her güvenlik önleminin bir açığı vardır. Bu pleksiglas kutunun zaafı, iki vidayla tabandan ayrılabilmesiydi. Zor ulaşılan, kutunun arka kısmında vidalar vardı, ama yalnızca iki taneydi. Güvenlik görevlilerinin açığıysa, insan olmalarıydı. Onlar da acıkıyordu. Breitwieser'in gözlemlerine göre, müzenin her odasında normalde bir görevli oturuyordu. Fakat öğle saatinde, personel dönüşümlü olarak yemek molasına çıktığında, sandalyeler boş kalıyordu. Geri kalan görevlilerse odaları sırayla dolaşarak, öngörülebilir bir tempoda devriye geziyordu.

Ziyaretçiler ise işin belirsiz ve can sıkıcı kısmıydı. Öğlen olmasına rağmen galeri hâlâ kalabalıktı. Rubens'in kendi tablolarının sergilendiği odalar daha ilgi çekiciydi, ama bu eserler ya fazla büyüktü, ya da Breitwieser'in zevkine göre fazla dinsel kalıyordu. *Adem ile Havva*'nın bulunduğu galeri, Rubens'in hayatı boyunca topladığı objelere ev sâhipliği yapıyordu: Roma filozoflarına âit mermer büstler, bir Herkül heykeli, Hollanda ve İtalyan ressamların yağlı boyaları. Fildişi eser ise, büyük olasılıkla Rubens'e hediye edilmiş, Alman heykeltıraş Georg Petel'in elinden çıkma.

Ziyaretçiler odada gezinirken, Breitwieser bir tablonun önünde durup dikkatli bir sanatsever pozu takındı. Ellerini kalçalarına koyuyor ya da kollarını göğsünde kavuşturuyordu; bazen de çenesini düşünceli bir şekilde avucuna yaslıyordu. Onun geliştirdiği poz repertuarı, sükûnet içinde hayranlık izlenimi uyandırmak için tasarlanmış. Kalbi yerinden çıkacakmış gibi çarparken bile bu görüntüyü boz-

muyordu. Anne-Catherine ise kapı girişinde, kimi zaman oturarak kimi zaman ayakta, kayıtsız bir edayla duruyor, koridoru gözetliyordu. Bu bölümde kamera yoktu. Zaten müzenin genelinde de sâdece birkaç çalışır kamera vardı. Bazı küçük müzelerde ise kameraların sahte olduğunu da biliyordu.

Odadaki herkes çıkınca, sahne birden değişti. Breitwieser, izleyici pozunu bırakıp bir kıvılcım gibi sıçrayıp güvenlik şeridinin ötesine, şifonyere atladı. Cebinden İsviçre çakısını çıkarıp tornavida ucunu açıp kutunun vidalarını gevşetmeye başladı.

Bir vida dört-beş turda gevşiyordu. Heykelcik bir baş yapıttı; yalnızca yirmi beş santimetre boyunda ama olağanüstü detaylı. İlk yaratılmış bu iki insan, yasak meyveyi henüz ısırmamış, birbirlerine doğru uzanırken resmedilmiş. Bilgi ağacına sarılmış bir yılan da sahnede. İnsanlığın ilk günahın eşiğindeki o ân... O sırada Anne-Catherine hafifçe öksürdü –bu onun uyarı işaretiydi. Breitwieser hızla uzaklaşıp sanat izleyicisi pozuna geri döndü. Çakı cebindeydi, ama tornavida hâlâ açıktı.

Bir güvenlik görevlisi galeriye girip duraksadı, odayı taradı. Breitwieser nefesini tuttu. Görevli çıkarken, o tekrar kutuya yöneldi. Her seferinde birkaç vida turu, ardından bir uyarı, sonra yeniden deneme –âdeta sekerek ilerliyordu.

İlk vidayı sökmek bile on dakikalık dikkat gerektirdi. Eldiven giymiyordu; parmak izinden feragat ederek hassasiyeti tercih ediyordu. İkinci vida da zorladı, ama sonunda onu da cebine attı.

Anne-Catherine gözleriyle işaret verdi; o da elini kalbine götürerek çantaya gerek olmadığını ve son adıma hazır olduğunu anlattı. Anne-Catherine çıkışa yöneldi. Görevli odaya üçüncü kez geldi. İkisi de her seferinde farklı noktalarda durarak dikkat çekmemeye çalışıyordu. Ama

Breitwieser gergindi. Liseden sonra kısa bir süre müze görevlisi olarak çalışmıştı; biliyordu ki, hemen hiçkimse eksik ya da çıkıntı yapmış bir vidayı fark etmese de iyi bir güvenlik görevlisi insanların davranışlarına odaklanır. Üçüncü kez aynı odada görünmek tehlikeliydi, dördüncü kez ise delilik olurdu. Ve saati, dördüncü gelişin bir dakikadan az bir sürede gerçekleşeceğini gösteriyordu. Şimdi ya hareket etmesi gerekiyordu, ya da vazgeçmesi.

Tek engel odadaki ziyaretçilerdi. Bir tablonun önünde toplanmış, kulaklıklarından sanal rehberi dinliyorlardı. Dikkatlerinin yeterince dağılmış olduğunu düşündü. Burası kırılma ânıydı. Tek bir bakış, hayatını altüst edebilirdi. Ama durmadı. Breitwieser'e göre, bir hırsız yakalatan şey eylem değil, tereddüttür.

Şifonyere uzandı, kutuyu kaldırıp bir kenara koydu. Heykeli aldı, ceketini sıyırıp pantolonunun beline, sırt kısmına doğru yerleştirdi. Geniş paltosunu üzerine çekerek tamamen gizledi. Ufak bir çıkıntı kaldı, ama sâdece çok dikkatli bir göz bunu fark edebilirdi.

Kutuyu tekrar yerine koymaya uğraşmadı, çünkü birkaç sâniyelik gecikme bile her şeyi mahvedebilirdi. Odadan çıktı, ne çok hızlı ne de yavaş. Böyle bir hırsızlık kısa sürede fark edilecektir, polis gelecektir, belki de müze kapatılıp ziyaretçiler aranacaktır.

Buna rağmen koşmadı. Koşmak, yankesicilere veya kapkaççılara mahsustur. Galeriden dışarı çıktı ve daha önce keşif yaparken bulduğu, kilidi de alarmı da olmayan personel kapılarından birine yöneldi. Kapıyı açıp müzenin orta avlusuna çıktı. Açık renkli taşların döşendiği avludan ve sarmaşıkla kaplı bir duvarın yanından ilerleyerek başka bir kapıya ulaştı. Oradan geçerek müzenin ana girişine yakın bir noktaya geldi. Ön bürodan geçip Anvers (Antwerp) sokaklarına çıktı. Polislerin hızla olay yerine geldiğini tah-

min ediyordu, yine de sâkin bir tempoyla yürüdü. Parlak deri ayakkabılarıyla süzülür gibi yürümeye devam edip sonunda Anne-Catherine'i gördü. Birlikte arabasını park ettiği sâkin sokağa girdiler.

Breitwieser, gece mavisini Opel Tigr'a'nın bagajını açıp heykeli dikkatlice yerleştirdi. İçlerinde yükselen heyecanı bastırmaya çalışıyorlardı. Breitwieser direksiyona geçti, Anne-Catherine yan koltuğa oturdu. Motoru çalıştırıp basıp gitmek istese de sâkinliğini korudu. Kurallara uyarak, hiçbir kırmızıda geçmeden ilerleyip şehirden çıktı. Otoyola ulaştığında gaza yüklendi. O andan itibaren tetikte olma hâlleri silindi; artık sâdece yirmi beş yaşında iki genç, hızla ama özgürce evlerine dönüyorlardı.

Evin kendisi oldukça mütevazıydı – sıvalı beton bir küp gibi, küçük pencerelerle delinmiş ve dik, kırmızı kiremitli bir çatıyla örtülmüş. Arka tarafta birkaç çam ağacı, çimenlik bir alana gölge düşürüyordu. Bu ev, Fransa'nın doğusundaki sanayi kuşağında yer alan, otomotiv ve kimya üretimiyle bilinen Mulhouse'un banliyölerinde, birbirine benzeyen evlerin sıralandığı sıradan bir sokakta yer alıyordu. Güzelliklerle bezeli bir ülkede, burası en sönük köşelerden biriydi.

Yaşam alanının büyük kısmı zemin kattaydı, ama dar bir merdiven, çatı kirişlerinin altına sıkışmış iki odaya açılıyordu: biri yatak odası, diğeri oturma alanı. Tavanları alçak, odalar ise klostrofobik denecek kadar dardı. Bu iki odanın kapısı hep kilitliydi, pencerelerinin panjurları da sürekli kapalı tutuluyordu. Yatak odasında gösterişli bir dört direkli yatak yer alıyordu. Yatak, altın rengi velur perdelerle çevrili, bordo kurdelelerle bağlanmış, kırmızı saten çarşaflarla kaplı ve yastıklarla doluydu. Genç çift, bu tuhaf gösterişin içinde uyuyordu.

Breitwieser sabahları gözlerini açtığında, ilk gördüğü şey Adem ile Havva'ydı. Fildişi heykeli, yatağın başucundaki komodinin üzerine özellikle bu yüzden yerleştirmişti. Bazen parmaklarını oyma yüzeyde gezdiriyor; Havva'nın saçındaki kıvrımları, yılanın pullarını, ağacın gövdesindeki pürüzleri yokluyordu – sanatçının bir zamanlar orada çalışmış ellerinin izlerini arar gibi. Bu eser, onun şimdiye dek

gördüğü en güzel sanat yapıtlarından biriydi. Belki de çevredeki tüm evlerin toplam değerinin iki katına eşdeğerti.

Komodinin üzerinde bir başka fildişi heykel daha duruyordu: sağ kolunu havaya kaldırmış, altın oklarını kavrayan, Roma'nın avcılık ve doğurganlık tanrıçası Diana. Onun yanında İskenderiyeli Azize Catherine'in küçük bir heykelciğı vardı. Kıvrıcık saçlı Cupid'in ayağını bir kafatasına dayadığı bir başka heykelcik, ölüm karşısında aşkın zaferini simgeliyordu. Her güne fildişi koleksiyonunun büyülu parıltısıyla başlamaktan daha ilham verici bir şey olabilir miydi?

Ama bu bile gölgede kalabiliyordu. Komodinin biraz ilerisinde, parlak mavi mineyle süslenmiş, Napoleon'un bizzat ısmarladığı cilalı altın bir tütün kutusu duruyordu. Onu avuçlarına almak, sanki zamanı geri sarmak gibiydi. Yanında, 19. Yüzyıl'ın sonlarında Fransız cam ustası Émile Gallé tarafından yapılmış kıvrımlı, prizması bir çiçek vazosu vardı. Daha da eskilere âit olan gümüş bir kupa ise, Breitwieser'in zihninde yüzyıllar boyunca saray sofralarında dolaştırılmış, şarapla dolmuş taşıp taşmış bir görüntüyle canlanıyordu. Sırf başucundaki bu birkaç eşya bile, tek başına bir müze vitrinini donatmaya yeterdi.

Anne-Catherine'in tarafındaki komodinde de farklı eserler sıralanmıştı. Odanın içinde ayrıca cam kapaklı büyük bir vitrin, bir masa ve bir şifonyer vardı. Yatak odasındaki düz yüzeylerin tamamı doluydu: hepsi gümüşten tep-siler, kaseler, vazolar ve kupalar; altın varaklı çay takımları ve kalaydan minyatürler figürler; bir yaylı tüfek, bir kılıç, bir mızrak ve bir topuz; mermerden, kristalden ve sedekten yapılmış parçalar; hepsi altından bir cep saati, bir vazo, bir parfüm şişesi ve bir broş.

Sığınaklarının ikinci odasında daha fazlası vardı. Ahşap bir altar, bakır bir tabak, demirden bir sadaka kutusu, vitray

Kleve'li Sibylle – Oğul (Genç) Lucas Cranach, yaklaşık 1540.

Adem ile Havva – Georg Petel, 1627 / RH.K.015, Anvers Şehri Koleksiyonu, Rubens Evi.

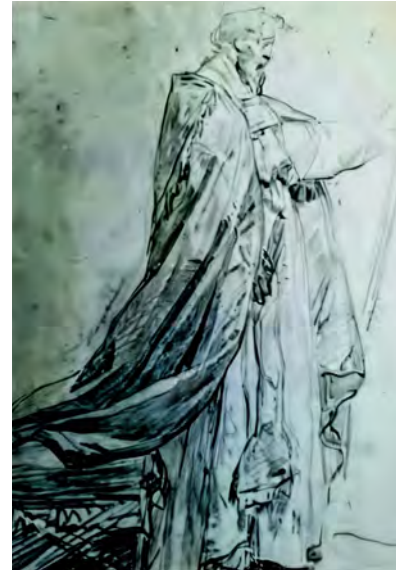
Tütün Kutusu – Jean-Baptiste Isabey, yaklaşık 1805 / Valais Tarih Müzesi, MV 1444. © Musées cantonaux du Valais, Sion. Fotoğraf: Heinz Preisig. Fotoğraf renklendirme: Dana Keller.

Natürmort – Baba Jan van Kessel, 1676 / © Christie's Images / Bridgeman Images.

Ecczacı – Willem van Mieris, yaklaşık 1720 / © Pharmaziemuseum Universität Basel, İsviçre.

Piskopos – Eustache Le Sueur, yaklaşık 1640 / Musées de Belfort izniyle.

Kadınla Asker – Pieter Jacobsz Codde, yaklaşık 1640 / env. 845,5.1 © Besançon, Güzel Sanatlar ve Arkeoloji Müzesi. Fotoğraf: C. Choffet.

Maymunlar Festivali – David Teniers the Younger, yaklaşık 1630 / © Musée Thomas Henry, Cherbourg-en-Cotentin / Rubens Evi, Anvers izniyle.

Sonbahar Alegorisi, önce Baba Jan Brueghel'e atfedilmiş, daha sonra Hieronymus Francken II'ye atfedilmiştir, yaklaşık 1625 / © Musées d'Angers / Pierre David.

Uyuyan Çoban – François Boucher, yaklaşık 1750 / © RMN-Grand Palais / Art Resource, N.Y.

Bir Top ile Peyzaj – Albrecht Dürer, 1518 / Fletcher Vakfı, 1919 / Metropolitan Museum of Art.

Pietà – Christoph Schwarz, yaklaşık 1550 / Gruyères Şatosu / Fotoğraf: J. Mülhauser.

İsa'nın Hayatından Bir Sahne, yaklaşık 1620 / Fribourg Sanat ve Tarih Müzesi izniyle.

HABERCİLİK ÜZERİNE BİR NOT

Stéphane Breitwieser'in hikâyesini öğrenmek, aralıklı olarak on yılı aşkın bir süre çalışmayı gerektirdi. Onunla röportaj yapma talebimi ilk kez 2012'de, *Bir Sanat Hırsızının İtirafı* kitabının yayımlandığı yayınevi aracılığıyla kişisel bir mektupla ilettim. O sırada Breitwieser, altı yıldır hiçbir gazeteciyle konuşmamış ve daha önce hiçbir Amerikalıya röportaj vermemişti.

Cevap alabilmem iki yıldan uzun sürdü. Sonunda mavi mürekkeple yazılmış kısa bir not göndererek hakkındaki hangi konulara ilgi duyduğumu sordu. Bu süre içinde eşim Jill ve üç çocuğumuzla birlikte, Montana dağlarından Güney Fransa'ya taşınmıştık. Bu değişiklik Breitwieser'le ilgili değildi; tamamen yeni bir kültüre ve dile kendimizi kaptırma hayâlimizle ilgiliydi. Breitwieser'in Montana'ya gönderdiği yanıt, orada postalarımıza bakan bir arkadaşımız tarafından Fransa'daki yeni adresimize iletilti. Daha sonra karşılıklı birkaç mektup daha gönderdik ve yazışmalarımız giderek daha samimî bir hâl aldı.

Mayıs 2017'de, ilk mektubumu göndermemin üzerinden dört buçuk yıl geçtikten sonra, Breitwieser nihâyet benimle öğle yemeğinde buluşmayı kabul etti –ama sâdece

tanışma amaçlı, ne bir not defteri ne de kayıt cihazı olacaktı. Marsilya'dan Strazburg'a dört saat süren hızlı tren yolculuğunun ardından bir araba kiraladım ve Alsas'ın yemyeşil tepeleri arasından geçerek Saverne'e doğru yol aldım. Yol üzerindeki bir çiftlik tezgâhından aldığım kirazları atıştırarak eski bir Roma kasabası olan Saverne'e vardım. Buluşma yeri olarak, Breitwieser'in önerisiyle, 1605 yılında inşa edilmiş, yerel sanat eserleriyle süslü Taverne Katz isimli restoranı seçtik. Sohbetimizi Fransızca yaptık.

Başta Breitwieser oldukça mesafeliydi. Yan masalardaki insanların bizi duyabileceğini söyleyerek sohbeti sıradan konularla sınırlamayı tercih etti. En sevdiği doğa yürüyüşlerinden, daha önce hakkında yazdığım insanlardan ve izlediğimiz filmlerden bahsettik. Ancak yemek uzadıkça, geleneksel bir Alsas güvenci olan *baeckeoffe* ve birkaç bardak Coca-Cola eşliğinde sohbet ettikçe –Breitwieser'in hiç alkol içtiğine şahit olmadım– giderek rahatladı. Sonunda, kayıt alacağım röportajlar için görüşmeyi kabul etti. Mahremiyeti korumak için görüşmelerimizi otel odamda yapmamızı önerdi. Breitwieser, otel odasına her girişinde önce duvardaki sanat eserlerine göz gezdirdi. Resme iyice yaklaşır, gözlerini kocaman açarak alnını kırıştırdı. Zamanla bu bakışı çok iyi tanır hâle geldim. Breitwieser, işlediği suçların ayrıntılarını inanılmaz bir netlikte hatırlıyordu ve sanat konusunda kendi başına edindiği etkileyici bir bilgiye sâhipti.

"Bu, Jean Tinguely'nin bir baskısı," dedi bir keresinde, otel odamda çerçevesiz, imzasız, rengârenk bir karalamayı incelerken. Burnunu hafifçe kıvrırdı. "Benim tarzım değil."

Tinguely'nin adını daha önce duymamıştım. Hemen dizüstü bilgisayarımı açıp kontrol ettim ve Breitwieser'in haklı olduğunu gördüm. Jean Tinguely, kinetik heykelleriyle tanınan İsviçreli bir 20. Yüzyıl sanatçısıydı. Bilgisayarımı kapatıp otel masasının üzerine bıraktım; gerekirse başka

bir şey araştırmak için elimin altında olmasını istiyordum. Sonra röportaja başladık. Oda küçüktü, sâdece tek bir sandalye vardı ve Breitwieser ona oturdu. Ben ise bavul koyma sehpasını tabure olarak kullanıyordum. Aramızda çalışma masası duruyordu.

Bir röportaj sırasında göz teması kurmayı ve dijital kayıt cihazımın konuşmayı eksiksiz kaydetmesini tercih ederim, ancak yine de bazı notlar alarak jestleri ve yüz ifadelerini not ederim. Breitwieser'den, aklımın almadığı bir beceriyi yani nasıl olup da etrafta insanlar varken bu kadar ustalıkla hırsızlık yapabildiğini anlatmasını istemiştim. O anda konuşmayı birden durdurup "Peki, az önce olanı fark ettin mi?" diye sordu.

"Neyi fark ettim mi?" dedim.

"Az önce yaptığımı."

"Hayır," diye cevap verdim. "Ne yaptın?"

"Etrafına bak," dedi.

Dar otel odasında hiçbir şey yerinden oynamış gibi görünmüyordu. Sonunda pes edip, "Üzgünüm," dedim. "Hiçbir şey fark etmedim."

Breitwieser sandalyeden kalktı, arkasını döndü ve gömleğini kaldırdı. Belinin hemen üzerinde, pantolonunun kemerine sıkıştırılmış hâlde dizüstü bilgisayarım duruyordu. Not almak için başımı eğdiğim o anda almıştı ve yokluğunu fark etmemiş olmam, onun hırsızlık yeteneğini doğrudan kavramamı sağladı.

Toplamda üç kez birkaç günlük ziyaretler yaptım ve Breitwieser ile yaklaşık kırk saat geçirdim. Bu süre zarfında onunla röportajlar yaptım, geçmişte hırsızlık yaptığı müze ve kiliseleri ziyaret ettik, uzun yürüyüşlere çıktık ve birkaç uzun yolculuk yaptık. Ayrıca, 2023 yılında çalıntı sanat eserlerini satmaktan yargılandığı son duruşmasına katıldım –ilk

mektubumu postalamamın üzerinden on bir yıl geçmişti. Mart 2018'de onunla birlikte Belçika'daki Rubens Evi'ne, gidiş dönüş toplamda sekiz yüz kilometreden fazla bir yolculuğa çıktım. Yirmi bir yıl sonra *Adem ile Havva'yı* yeniden gördüğü bu seyahat için annesi ona benzin parası vermişti. Breitwieser'in Rubens Evi'nin hediyelik eşya dükkânından müze broşürünü çaldığı âna da bizzat tanıklık ettim.

Belçika'ya giderken otoyol üzerindeki bir dinlenme tesisinde durduk. Tuvalet girmek için turnikeden geçmek gerekiyordu. Giriş ücreti yetmiş sentti, ancak tam ücret atılması şarttı. Dinlenme tesisi kalabalıktı, insanlar sürekli girip çıkıyordu. Cebimde bozuk para olup olmadığını kontrol ederken, Breitwieser kusursuz bir zamanlamayla çevik bir hareketle turnikenin altından sıyrıldı ve bir anda diğer tarafta belirdi. Öylesine ustaca ve hızlıydı ki kimse fark etmedi –benden başka.

Bana dönüp çenesini hafifçe kaldırarak işaret yaptı, beni de turnikenin altından geçmeye teşvik ediyordu. Açıkçası bunu yapmak istedim ama sıkışıp kalacağımı, dikkat çekeceğimi ya da tuvalet kaçak girmeye çalışırken rezil olacağımı düşündüm. Cesaret edemedim. Bir müzede, çok daha büyük riskler taşıyan bir durumda böyle bir şeyi denemeyi ise hayâl bile edemiyordum. Cebimde bozukluk yoktu. Ben market tarafındaki kasaya gidip para bozdururken, Breitwieser tuvalet girdi.

Breitwieser'in annesi Mireille Stengel, kendisiyle görüşme taleplerime rağmen benimle hiç konuşmadı. Ancak Breitwieser, onun zımnî izni olmasa kendisiyle asla görüşmeyeceğimi söyledi. Stengel, önceki kitaplarımdan birinin Fransızca çevirisini okumuştı. "Beğendi," dedi Breitwieser. "Gazetecilere karşı çok temkinlidir ama sen iyi bir izlenim bıraktın." Annesi ona, benimle konuşmasına karşı çıkmadığını söylemiş.

Anne-Catherine Kleinklaus da benimle iletişime geçmedi ve gönderdiğim üç mektuba hiçbir yanıt vermedi. Ancak onu tanıyan birkaç kişi benimle röportaj yapmayı kabûl etti. Avukatı Eric Braun ise oldukça samimî bir şekilde benimle saatlerce sohbet etti. Sohbet sırasında, yarı şaka bir ifadeyle, Breitwieser Rubens Evi broşürünü çalarken onun yanında olduğum için suça ortak sayılabileceğimi ve hak-kımda yasal işlem başlatılabileceğini söyledi.

Stengel'in avukatı Raphaël Fréchar d benimle görüşmeyi kabûl etti. Ayrıca Breitwieser ve Anne-Catherine'in hırsızlık rotalarını tâkip ederken İsviçre'ye yaptığım bir araştırma gezisinde, Breitwieser'in İsviçre'deki davasında savunmasını üstlenen Jean-Claude Morisod ile bir gün geçirdim. Morisod, davaya âit detaylı belgelerin bulunduğu birkaç klasörü ödünç verdi.

Breitwieser'in itiraflarını alan İsviçreli polis memurları Roland Meier ve Alexandre von der Mühl de benimle kapsamlı röportajlar yapmayı kabûl etti. Von der Mühl ayrıca, Breitwieser'in Anne-Catherine gözcülük yaparken otuz vidayı sökerek bir servis tabağını çaldığı Alexis Forel Müzesi'ne âit güvenlik kamerası kayıtlarını da gösterdi.

2005 yılında Breitwieser hakkında *La collection égoïste* (Bencil Koleksiyon) adlı kitabı yazan Fransız sanat gazetecisi Vincent Noce, benimle birkaç kez görüştü ve topladığı materyalleri cömertçe paylaştı. Aynı zamanda *Confessions d'un voleur d'art* (Bir Sanat Hırsızının İtirafları) kitabını kaleme alan gölge yazar Yves de Chazournes ile de konuştum. Chazournes, Breitwieser'in hikâyelerini dinleyerek geçirdiği on günü çarpıcı bir şekilde anlattı. Breitwieser'in editörü Anne Carrière de benimle sohbet etti.

Davanın belgeselini çekmeye çalışan ancak Breitwieser'in yasal olarak onay hakkını kullanarak projeyi iptal ettirmesi nedeniyle bunu gerçekleştiremeyen İsviçreli

yönetmen Daniel Schweizer, topladığı bilgi ve belgeleri bana hiçbir karşılık beklemeden gönderdi. Schweizer'in görüntüleri arasında, Breitwieser ve Anne-Catherine'in çektiği ev videoları da vardı. Breitwieser'in eski arkadaşı, çerçeve ustası Christian Meichler ise benimle son derece açık ve uzun bir sohbet gerçekleştirdi. Aynı sohbet içinde Einstein, Mozart, Napolyon, Goethe, Wagner ve Victor Hugo'dan bahsetti.

Profesyonel çevirmen Laurence Bry, Fransız ve İsviçre hukuk sistemlerini anlamamda bana yardımcı oldu. Breitwieser'in dava dosyalarının tamamını, birçok polis sorgusunu ve kayıt altına alınan röportajlarımın çoğunu çevirdi. Breitwieser, İsviçreli psikoterapist Michel Schmidt tarafından hazırlanan kapsamlı psikoloji raporunu incelemem için bana imzalı yasal izin verdi.

New York'taki John Jay Ceza Adaleti Koleji'nde Sanat ve Müzik Bölümü profesörü olan Erin Thompson, estetik tepkilerin gücünden ve bir sanat eserine dokunmanın bazen tetiklediği yoğun duygulardan bahsetti. Brooklyn College'da psikoloji profesörü olan Natalie Kacinik, sanat hırsızlarının genel zihniyeti ve motivasyonları hakkında, özellikle de Breitwieser'in durumu üzerine çeşitli çıkarımlarda bulundu. Londra merkezli *Art Loss Register*'in direktörü Julian Radcliffe, çalıntı sanat eserlerini geri kazanma yöntemleri hakkında ayrıntılı sorularımı yanıtladı. Sanat suçlarının tarihsel bağlamını daha iyi anlamak için, *Sanat Suçları Araştırmaları Derneği*'nin kurucusu, *The Journal of Art Crime*'in editörü ve *Stealing the Mystic Lamb* (Gizemli Lambayı Çalmak), *The Thefts of the "Mona Lisa"* (Mona Lisa Hırsızları) ve *The Museum of Lost Art* (Kayıp Sanat Eserleri Müzesi) gibi araştırmalarımın katkı sağlayan kitapların yazarı Noah Charney ile görüştüm.

GQ dergisinin baş editörü Geoffrey Gagnon, Mart 2019

sayısı için Breitwieser hakkında yazdığım makalenin editörlüğünü yaptı. Matt Browne, GQ adına makaledeki bilgilerin teyidini yaptı. Riley Blanton ise bu kitaptaki tüm ayrıntıları kontrol etti. Hiçbir isim veya tanımlayıcı bilgi değiştirilmedi ve Breitwieser de dâhil olmak üzere hiç kimse editoryal süreç üzerinde bir müdahalesi olmadı.

Uzman araştırmacı Jeanne Harper, takıntılı koleksiyoncular, Stendhal sendromu, sanat suçlarına ilişkin yasalar ve birçok farklı konu hakkında yüzlerce belgeyi inceledi. Araştırmalarım kapsamında, bir yığın ucuz yağlı boya tablosu bile yaktım. Arka bahçemde, çocuklarımla beraber ateşi yaktım ve yanan boya damlacıklarının yere düşüşünü gözledim

Kendi kitabımı yazmaya hazırlanırken bir yığın kitap okudum. Sanat suçlarıyla ilgili en değerli eserler arasında Edward Dolnick'in *The Rescue Artist* (Kurtarma Sanatçısı), Stephen Kurkjian'ın *Master Thieves* (Usta Hırsızlar), Ulrich Boser'in *The Gardner Heist* (Gardner Soygunu), Erin Thompson'ın *Possession* (Mülkiyet), Thomas D. Bazley'nin *Crimes of the Art World* (Sanat Dünyasında Suçlar), Anthony M. Amore ve Tom Mashberg'in *Stealing Rembrandts* (Rembrandt'ları Çalmak), Riah Pryor'un *Crime and the Art Market* (Suç ve Sanat Pazarı), Milton Esterow'un *The Art Stealers* (Sanat Hırsızları), Hugh McLeave'in *Rogues in the Gallery* (Galerideki Haydutlar), John E. Conklin'in *Art Crime* (Sanat Suçu), Bonnie Burnham'ın *The Art Crisis* (Sanat Krizi), Simon Houpt'un *Museum of the Missing* (Kayıp Eserler Müzesi), Ivan Lindsay'nin *The History of Loot and Stolen Art from Antiquity Until the Present Day* (Antik Çağdan Günümüze Yağmalanan ve Çalınan Sanatın Tarihi), R. A. Scotti'nin *Vanished Smile* (Kaybolan Gülümseme), Robert K. Wittman ve John Shiffman'ın *Priceless* (Bicilemez) ve Joshua Knelman'ın *Hot Art* (Sıcak Sanat) kitapları yer alıyor.

Sanatın estetik boyutuna dâir bana en çok yardımcı olan eserler ise David Freedberg'in *The Power of Images* (İmgelerin Gücü), John Dewey'nin *Art as Experience* (Deneyim Olarak Sanat), Anjan Chatterjee'nin *The Aesthetic Brain* (Estetik Beyin), James Elkins'in *Pictures & Tears* (Resimler ve Gözyaşları), Arthur P. Shimamura'nın *Experiencing Art* (Sanatı Deneyimlemek), Ellen Winner'in *How Art Works* (Sanat Nasıl İşler), Denis Dutton'ın *The Art Instinct* (Sanat İçgüdüsü) ve Werner Muensterberger'in *Collecting: An Unruly Passion* (Koleksiyonculuk: Dizginlenemez Bir Tutku) kitapları oldu.

Sanatla ilgili diğer ilgi çekici kitaplar arasında Karl Ove Knausgaard'ın *So Much Longing in So Little Space* (Bu Küçük Alanda Ne Çok Özlem), Lev Tolstoy'un *Sanat Nedir?*, Umberto Eco'nun derlediği *History of Beauty* (Güzelliğin Tarihi) ve yine Eco'nun derlediği *On Ugliness* (Çirkinlik Üzerine), Hisham Matar'ın *A Month in Siena* (Siena'da Bir Ay), Alain de Botton ve John Armstrong'un *Art as Therapy* (Terapi Olarak Sanat), Clive Bell'in *Art* (Sanat), Edmund Burke'ün *A Philosophical Enquiry into the Sublime and Beautiful* (Yüce ve Güzel Üzerine Felsefi Bir Soruşturma), Sarah Thornton'un *Seven Days in the Art World* (Sanat Dünyasında Yedi Gün), Tom Wolfe'un *The Painted Word* (Boyalı Söz) ve Oscar Wilde'in *Intentions* (Niyetler) adlı eserleri yer alıyor. Özellikle *Intentions* içinde yer alan, 1891 yılında yazılmış *The Critic as Artist* (Sanatçı Olarak Eleştirmen) başlıklı deneme, bu kitabın başındaki alıntının kaynağıdır.

Bunca okuma yapmış olmama rağmen, Breitwieser ve Anne-Catherine'e gerçekten benzeyen başka sanat hırsızlarına rastlamadım. Neredeyse herkes bunu para için yapmış ya da yalnızca tek bir sanat eseri çalmıştı. Bu çift, sanat hırsızları arasında bir istisna. Ancak estetik bir tutku uğru- na uzun süreli yağmacılık yapan başka bir suçlu grubu da

var: kitap hırsızları. Büyük miktarda kitap çalanların çoğu, fanatik koleksiyonculardır. Hatta bu tür hırsızlar o kadar yaygın ki psikologlar onları özel bir kategoriye ayırmıştır. Onlara *bibliyoman* denir. İşte Breitwieser'in âit olduğu topluluk budur.

Alois Pichler, Saint Petersburg'da görev yapan bir Alman Katolik rahibiydi. 1869 ile 1871 yılları arasında, kışlık paltosunun içine özel bir gizli bölme yerleştirerek Rusya İmparatorluk Halk Kütüphanesi'nden dört binden fazla kitap çalmıştı. Minnesota'da varlıklı bir aileden gelen Stephen Blumberg, ABD ve Kanada'daki kütüphanelerden yirmi bin kitap yürütmüştü. İngiltere'nin Suffolk bölgesinde bir hindi çiftliğinde çalışan Duncan Jevons ise 1960'ların ortalarından itibaren otuz yıl boyunca kırk iki bin kütüphane kitabı çalmıştı. Genellikle yıpranmış deri evrak çantasına her seferinde birkaç kitap sığdırarak bu işi sürdürdü.

Breitwieser'in en sevdiği kitap hırsızı ise Alsaslı bir hemşehrisiydi: mühendislik profesörü Stanislas Gosse. Dinî metinlere karşı büyük bir tutkusu olan Gosse, iki yıl boyunca bir Ortaçağ manastırının sıkı şekilde korunan kütüphanesinden bin kitap çaldı. Yetkililer hırsızlığı engellemek için kütüphanenin kilitlerini üç kez değiştirdi ama nâfileydi, çünkü Gosse sürekli yaptığı okumalar sırasında unutulmuş bir gizli geçidin varlığını keşfetmişti. Kitaplık raflarının arkasına gizlenmiş bu geçit, bitişikteki otelin arka odasına açılıyordu. Turist kabileleri arasına karışarak içeri girip çıkıyor, çantalarını terk edilmiş gibi gördüğü, hatta güvercin pisliğiyle kirlenmiş kitaplarla doluyordu. Çaldığı kitapları özenle temizleyip dâiresinde saklıyordu. Polis, kütüphaneye gizli kamera yerleştirerek 2002 yılında onu yakaladı, ancak Gosse sâdece denetimli serbestlik cezası aldı. Stéphane Breitwieser'in büyük bir saygıyla bahsettiği tek hırsız, Stanislas Gosse idi.

PARANIN SATIN ALAMAYACAĞI ŞEYLER

Michael J. Sandel

Ünlü siyaset felsefecisi Sandel, bu paranın satın alamayacağı değerleri sorguluyor ve piyasa ekonomisinin ahlaki sınırlarını tartışmaya açarak toplumu ayakta tutan ve parayla satın alınamayacak değerler üzerine bir sorgulama yapıyor.

GÖRÜNMEZ KALP

Russell D. Roberts

İktisat bilimini bir aşk hikayesiyle harmanlayan bu roman, piyasa ekonomisinin işleyişini ve insanların ekonomik kararlarını nasıl aldıklarını anlatıyor. Eğlenceli bir anlatımla iktisadın temel prensiplerini açıklıyor.

SAVUNULAMAZI SAVUNMAK

Walter Block

Provokatif ve tartışma yaratan bu kitapta Block, toplum tarafından genellikle ahlaksız veya zararlı kabul edilen meslekleri ve eylemleri özgürlükçü bir perspektifle savunuyor. **YAKINDA**

BİR ÖMÜR DÜŞÜNMEK: Ahmet Arslan'la Nehir Söyleşi

Söyleşi: D. Özkan ve B. Kalkan

Ahmet Arslan'ın hayat ve düşünce yolculuğuna tanıklık eden bu kitap, felsefe, siyaset ve toplumsal meselelere dair derinlemesine analizler sunuyor. Yazarın düşünce dünyasının zenginliğini ve entelektüel birikimini yansıtıyor.

TİRANLAR NASIL DEVRİLİR

Marcel Dirsus

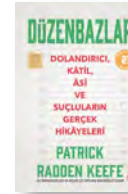
Tiranların iktidar mücadelelerini, zorluklarla dolu yönetimlerini ve kaçınılmaz düşüşlerini inceleyen Marcel Dirsus, tarihsel ve teorik analizlerle desteklenen bu eserinde, otoriter rejimlerin doğasını ve bu rejimlerin çöküşünün uluslar için anlamlarını kapsamlı bir şekilde ele alıyor. **YAKINDA**

NÜKLEER SAVAŞ

Annie Jacobsen

Pulitzer finalisti Jacobsen, onlarca uzman röportajına dayanarak, nükleer füze saldırısının ilk anından itibaren yaşanacakları dakikaları sayarak aktarıyor. Bu kitap, nükleer silahların yıkıcı gücünü ve bir nükleer savaşın dünya üzerinde yaratacağı felaketi anlatan güçlü ve sürükleyici bir okuma sunuyor. **YAKINDA**

DÜZENBAZLAR

Patrick Radden Keefe

Gerçek hayattan dolandırıcıların, katillerin, isyancıların ve soyguncuların hikayelerini içeren bu kitap, insan doğasının karanlık tarafını ve suçun cazibesini araştırıyor. Sürükleyici bir dille yazılmış bu eser, insan psikolojisinin karmaşıklığına ve ahlaki sınırların bulanıklığına ışık tutuyor. **YAKINDA**

SENİ ÖNCE SICAK ÖLDÜRECEK

Jeff Goodell

Küresel ısınmanın yıkıcı etkilerini çarpıcı bir şekilde ortaya koyan bu kitap, gezegenimizin karşı karşıya olduğu tehlikenin aciliyetini vurguluyor. Goodell, bilimsel veriler ve gerçek hayat hikayeleriyle, iklim değişikliğinin geleceğimizi nasıl şekillendireceğini gözler önüne seriyor.

YANGIN HAVASI

John Vaillant

Kanada'da yaşanan büyük bir yangın felaketini merkeze alan Pulitzer finalisti bu kitap, iklim değişikliğinin orman yangınları üzerindeki etkisini çarpıcı bir şekilde gözler önüne seriyor. Vaillant, yangının hikayesini anlatırken, doğanın gücü ve insanın kırılganlığı üzerine derin düşüncelere sevk ediyor. **YAKINDA**

BİZİ KURTARMAK

Katharine Hayhoe

İklim bilimci Katharine Hayhoe, bu kitabında, iklim değişikliğiyle ilgili ortak değerler üzerinden etkili diyalog kurmanın önemini vurguluyor. Bilim ve empatiyi birleştiren umut dolu bu rehber, sürdürülebilir bir gelecek için somut adımlar öneriyor. **YAKINDA**

AKIL HASTALIĞI EFSANESİ

Thomas Szasz

Ünlü psikiyatrist Thomas S. Szasz, "akıl hastalığı" kavramını sorgulayarak, bunun kişisel davranışlara yönelik bir metafor olduğunu savunuyor. Toplumsal normlara uymayan davranışların tıbbileştirilmesine eleştirel bir bakış sunuyor.

YAKINDA

KÖR NOKTALAR

Marty Makary

Kör Noktalar, tıpta grup düşüncesinin, yanlış bilimsel varsayımların ve eksik değerlendirmelerin sağlık sistemini nasıl etkilediğini ele alıyor. Marty Makary, modern tıbbın hatalarını ve bu hataların hasta sağlığı üzerindeki yansımalarını çarpıcı örneklerle inceliyor.

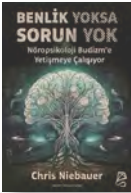
YAKINDA

VİCDANSIZLAR: Aramızdaki Psikopatların Rahatsız Edici Dünyası

Robert D. Hare

Psikopatların zihin dünyasını ve davranışlarını inceleyen bu çarpıcı kitap, toplum içindeki psikopatları anlamamızın yollarını gösteriyor. Hare, psikopatinin klinik özelliklerini ve toplum üzerindeki etkilerini bilimsel verilerle açıklıyor.

BENLİK YOKSA SORUN YOK

Chris Niebauer

Budizm ile nöropsikoloji arasında bağlantılar kuran bu kitap, 'benlik' kavramını bilimsel ve felsefi açıdan inceliyor. Benliğin bir yanılsama olduğunu savunarak, acı çekmenin ve mutsuzluğun üstesinden gelmenin yollarını araştırıyor.

SON KONUŞMA

Randy Pausch ve Jeffrey Zaslow

Kanserle mücadele eden bir profesörün verdiği ilham verici, öğretici ve dokunaklı son ders, bu kitapta ölümsüzleşiyor. Pausch, hayallerin peşinden koşmanın ve hayatın her anını dolu dolu yaşamının önemini hatırlatıyor.